

Självständigt arbete (15 hp) 1OP415

Författare		Program/Kurs
Alexander Lowén		OP SA 16-19
Handledare		
		Antal ord: 11801
Mariam Bjarnesen	Beteckning	Kurskod
		1OP415
REFLEXIV KONTROLL OCH FALLET UKRAINA		
<u>ABSTRACT:</u>		
<p>An annexation of landmasses or parts of another country is nowadays a rare case. However, Russia managed to annex parts of Ukraine after a violent and complicated conflict in 2014. There are several different theories and methods of describing Russian warfare and some of them even originate from Russia itself.</p>		
<p>This paper aims to apply the Reflexive Control theory, which originated in Russia, and see how well it accounts Russian actions in Ukraine. The analyzation of this theory is necessary because after the annexation of Crimea there has been an increasing interest to describe Russian actions in the science of war discussions.</p>		
<p>This is done by first describing different theorists' approaches and views on the theory and then constructing a template from which this thesis' analysis is concluded. There are four major contributors to the theory, all of which differ slightly in their description of the theory.</p>		
<p>This paper concludes that patterns of Reflexive Control may have been implemented during the conflict in Ukraine. These patterns may also have been present before the conflict, after the annexation and up to present day.</p>		
<u>Nyckelord:</u>		
Reflexiv kontroll, Ryssland, Ukraina, Krim,		

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	3
1.1 PROBLEMFÖRMULERING.....	3
1.2 FORSKNINGSÖVERSIKT.....	5
1.3 SYFTE.....	9
1.4 FORSKNINGSFRÅGA.....	9
1.5 AVGRÄNSNINGAR.....	9
1.6 DISPOSITION.....	11
2. TEORETISKT RAMVERK.....	12
2.1 VAL AV TEORI.....	12
2.2 TEORINS FRAMVÄXT.....	12
2.3 TEORINS STEG I PRAKTIKEN.....	13
2.3.1 M. D. IONOV.....	13
2.3.2 S. A. KOMOV.....	15
2.3.3 F. CHAUSOV.....	16
2.3.4 C. REID.....	16
3. METOD.....	18
3.1 FORSKNINGSDESIGN.....	18
3.2 VAL AV FALL.....	19
3.3 MATERIAL, KÄLLKRITIK OCH FORSKNINGSETIK.....	20
3.4 OPERATIONALISERING.....	21
4. ANALYS.....	25
4.1 UKRAINA.....	25
4.1.1 ÖVERGRIPANDE HÄNDELSEFÖRLOPP.....	25
4.2.2 UNDERSÖKNING AV KONFLIKTEN I UKRAINA.....	26
4.3 ANALYS.....	29
5. AVSLUTNING.....	32
5.1 RESULTATDISKUSSION.....	32
5.2 VIDARE FORSKNING OCH RELEVANS FÖR YRKESUTÖVNING SOM OFFICER.....	32
5.3 SAMMANFATTNING.....	33
6. LITTERATUR OCH REFERENSFÖRTECKNING.....	35

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Att annektera delar av ett annat land i modern tid är en sällsynt företeelse. Det är sällan dagens konflikter resulterar i nya och större gränsdragningar mellan länder. Dock har det skett en större förändring bara under de senaste åren i östra Ukraina, närmare bestämt området kring Krim. Det är inte nödvändigtvis så att världen på en global nivå är helt överens om den nya gränsdragningen men det är onekligen så att området idag inte styrs på samma sätt som det gjorde före konflikten. Förenta Nationerna (FN) röstade den 27 mars 2014 igenom en resolution om att ny gränsdragning runt området Krim inte är giltigt och att de inblandade bör söka en fredlig lösning på situationen runt Krimhalvön.¹

Ryssland, som en av de större nationerna i världen, sitter i FN:s säkerhetsråd och är ett av fem länder som har vetorätt är ett land som genom århundradena inte har kunnat ignoreras inom världssamfundet och alltid haft en plats i centrum. Till skillnad från Ryssland har Ukraina inte någonsin betraktats att ens komma i närheten av samma form av makt som Ryssland. Dessa länder är till stor del mycket olika, med olika förutsättningar och möjligheter när det gäller till exempel ekonomi, militär makt och militärt inflytande i förhållande till sina grannländer. Detta har påvisats i konflikten som skedde mellan dessa länder 2014, där utfallet dessutom resulterade i en annektering av landområden.

Denna konflikt med koppling till Rysslands agerande mot sina grannländer samt att Ukraina har varit del av forna Sovjetunionen efter andra världskriget binder samman nationerna. Konflikten har haft inslag av reguljära truppflyttningar och påverkats av staternas och andra aktörers inblandning. Ryssland har till del gått in i Ukraina med konventionella och okonventionella styrkor och initialt nekat inblandning för att senare ha gått över till att helt och hållet erkänna att man har gjort detta i ett fredsframtvingande syfte och för att skydda civilbefolkning. Denna konflikt har också fått ta mycket medial uppmärksamhet som i sin tur har startat tankeprocessen till varför och hur konflikter har artat sig på detta sätt.

¹ "Backing Ukraine's territorial integrity, UN Assembly declares Crimea referendum invalid", *UN News*, <https://news.un.org/en/story/2014/03/464812-backing-ukraines-territorial-integrity-un-assembly-declares-crimea-referendum#.UzgPNqLRUdw> (Hämtad 2019-03-13)

Idag är konflikten, som uppstod i Ukraina 2014, för stunden en mer avsvalnad konflikt. Inledningsvis rapporterades det om de aktuella konfrontationerna vid fronterna men med tiden har den mediala uppmärksamheten avtagit med färre och färre rapporter. Det är också en konflikt som inte har fått ett ordentligt avslut, man kan inte säga att allt har gått tillbaka som det var förut, före konfliktens utbrott.

I den krigsvetenskapliga forskningen finns många varianter och olika teorier om Rysslands agerande i konflikter och varför staten Ryssland har agerat och handlat som de har gjort. Ett vanligt förekommande sätt att beskriva och förklara detta har varit utifrån teorier om hybridkrigföring. En teori som handlar om hur man kombinerar reguljära och irreguljära medel för att nå framgång. Denna teori är till synes enkel vid en första överblick då det handlar om kombination av både reguljär krigföring och irreguljär krigföring. Teorin grund är simplistisk i sin uppställning men tappar i förklaringskraft i detta fall då studier återkommande påvisar att teorin inte täcker hela spektrumet av konflikten alternativt utelämnar delar av konflikten som inte belyses. Därför har frågan väckts om det är så att ryskt agerande skulle kunna beskrivas utifrån en annan teori vilket kommer påvisas och beskrivas i forskningsöversikten.

Utifrån ovanstående resonemang utgår denna studie från att det då skulle vara relevant och av intresse att nyttja en annan teori som antingen förklarar ryskt agerande tydligare alternativt smalnar av eller breddar förståelsen för teorier som försöker generalisera ryskt agerande. För att försöka med detta har jag i detta arbete valt teorin *reflexiv kontroll*² som är en teori som Ryssland inte har avfärdat men uttryckligen sagt att de inte sysslar med, vilket de har gjort med hybridkrigföring och att den typen av krigföring är ett västerländskt påhitt.

Att kunna tvinga och styra en annan stat in i handlingsmönster och dilemman utan att kunna ställas till svars är ett framgångsrikt koncept. En teori som lyfter ett sådant reflexivt beteende på en mellanstatlig nivå är teorin om reflexiv kontroll. Det bygger i grunden på att presentera en förvrängd eller skev bild av verkligheten med redan förberäknade handlingsalternativ som mottagaren kommer agera efter, på detta sätt kan man då få andra stater att agera i handlingar och riktningar som gynnar staten som är utsändaren av dessa signaler.

² Teorin och begreppet *Reflexiv Kontroll* utvecklas och beskrivs mer utförligt under kapitlet *Teori*.

Eftersom reflexiv kontroll är framtagen under det senaste århundradet i Ryssland av ryska militära tänkare och forskare samt behandlar delar av hybrida och irreguljära aspekter är det av intresse att vidga förståelsen för denna teori med hjälp av detta fall, Ukraina 2014.

Genom att studera ryskt agerande i Ukraina som är en konflikt sedan några år tillbaka borde det kunna ge en förståelse för hur ryskt agerande kan urskiljas och beskrivas. Med anledning av att konflikten ligger nära i tiden finns det fortfarande ett behov av att undersöka i vilken grad teorin har förklaringskraft för ryskt agerande. En analys av detta fall borde således ge förklaringsvärde mot teorin reflexiv kontroll och till vilken nivå Ryssland använder sig av teorin i moderna konflikter med forna sovjetstater.

1.2 Forskningsöversikt

För att förstå och sätta sig in i teorin och fallet, konflikten i Ukraina, och den ryska krigföringen i detta fall bör en forskningsöversikt göras. Denna forskningsöversikt fokuserar framför allt på teorin reflexiv kontroll och hur den har nyttjats i tidigare verk men också hur den tolkats på olika sätt samt hur forskare i närtid har valt att se på konflikten i Ukraina. Hybridkrigföring tas också upp i detta stycke för att visa på behovet av att utveckla synen på hur Ryssland agerat. Detta för att undersöka om teorin reflexiv kontroll har relevans men också för att försöka få en helhetssyn på hur Rysslands agerande kan förstås.

”*Russia’s Reflexive Control Theory and the Military*” av Timothy Thomas är en artikel skriven 2004 där författaren gör en sammanställning av hur reflexiv kontroll används. Den har använts i denna uppsats men den har också tolkats av olika teoretiker.³ Fokus ligger på det ryska sättet att analysera reflexiv kontroll men det finns kopplingar mellan Rysslands sätt att analysera reflexiv kontroll, dess möjligheter och begränsningar, och hur tillvägagångssättet kan liknas med ”perception management” som är en mer förekommande term i USA.⁴ Därefter tas ett exempel upp där Ryssland har nyttjat reflexiv kontroll både i större och mindre skala. Det ena exemplet beskriver hur man påverkar politiker genom att plantera falsk information om kommande händelser mot dessa politiker i oktober 1993. Det andra exemplet är att Sovjetunionen, under kalla kriget, lyckades påverka USA:s uppfattning om Sovjetunionens kapacitet av nukleära missiler. Det lyckades och motivet var att få västs forskare att investera tid och pengar på någonting som inte fungerade. Vidare kommer

³ Thomas Timothy, (2004) “Russia’s Reflexive Control Theory and the Military”, *The Journal of Slavic Military Studies*, 17:2, 237-256, DOI: 10.1080/13518040490450529, ss. 237-256

⁴ Ibid. ss. 237

författaren fram till att det starkaste sättet att försvara avhållande åtgärder mot reflexiv kontroll är att ha en detaljerad säkerhetsdoktrin. Han kommenterar även att det mest framgångsrika sättet att påverka någon, stat eller individ, är genom desinformation som riktas mot antingen beslutsfattaren/beslutsfattarnas reflexiva handlingar eller med en målorienterad effekt riktad mot allmänhetens uppfattning.⁵ Thomas gör teorin om reflexiv kontroll överskådlig då författaren analyserat utvecklingen av teorin samt beskriver olika teoretikers sätt att förklara teorin.

“*Western Denial and Russian Control*” är en artikel skriven av Håkan Gunneriusson och Sascha Dov Bachmann med det återkommande temat om reflexiv kontroll från Ryssland. Detta sker genom att sätta västvärlden, EU och NATO i situationer där de inte kan stå upp för sina ideal och tvingar dessa aktörer att agera efter handlingsalternativ som inte är enade eller i direkt linje med varandra. Artikeln lyfter fram dilemmat med att Ryssland försöker påverka väst att ta ställning till incidenter utanför ländernas gränser, exempelvis i Syrien och också incidenter som i större utsträckning påverkar västs hemmaplan. Exempel på det är påverkanskampanjerna i östra Europa och länder som Ukraina, Estland och Kosovo.⁶

Författarna gör en tydlig avgränsning i artikeln kopplat till vad de tror är ett bättre sätt att analysera hybridkrigföring på. Det är inte genom att analysera gamla konflikter och krig, så som amerikanska revolutionen och Japans ockupation av Kina under Andra Världskriget. Det är på grund av att det finns en irreguljär aspekt. De menar att hybridkrigföring borde behandlas mer som att det ska täcka någonting nytt både ur en krigsdoktrinär aspekt och vetenskaplig aspekt.⁷

Den fortsatta diskussionen i närtid kan exemplifieras av Timothy Thomas artikel om hur Ryssland har applicerat delar av rysk militärstrategi i Ukraina. Den fokuserar också på ett uttalande om hur frekvent icke-militära åtgärder används i militära operationer. Artikeln “*Russia’s Military Strategy and Ukraine: Indirect, Asymmetric – and Putin-Led*” belyser den röda tråden av reflexiv kontroll. Där menar författaren att reflexiv kontroll kan ha nyttjats som

⁵ Thomas Timothy, (2004), s. 254

⁶ Gunneriusson Håkan, Dov Bachmann Sascha, “Western Denial and Russian Control”, *Polish Political Science Yearbook*, vol. 46 (1) (2017), pp. 9-29, DOI: 10.15804/ppsy2017101, ss. 9-29

⁷ Ibid. s. 12

en propagandametod under konflikten i Ukraina för att utöva en informationspsykologisk påverkan både mot Ukraina och eventuellt andra internationella aktörer.⁸

En av slutsatserna från artikeln som författaren gör är att medan nationer fortsätter att utvecklas in i en mer digital era, då hantering av information går snabbare och effektivare, måste väst fortsätta att arbeta och utveckla de sätt och metoder som nyttjas för att värdera rysk militärstrategi, indirekta-, asymmetriska- och icke-militära åtgärder/metoder. Författaren pekar också på att det kräver en förståelse för den strategiska utvecklingen för att minimera fel i analysverktyg och resultat från ogrundade analyser.⁹

2016 publicerades ytterligare en artikel av Timothy Thomas, "*The Evolution of Russian Military Thought: Integrating Hybrid, New-Generation, and New-Type Thinking*" som belyser både utvecklingen av ryskt tänkande och den ryska generalstabens sätt att se på det som kallas New-type warfare. Thomas analyserar ett antal artiklar skrivna av ryska officerare, både pensionerade och från generalstaben, och framhäver vikten av att verkligen förstå vilket koncept man ska tolka det ryska sättet att se krigföring. Ryssland har sagt att hybridkrigföring inte är något som Ryssland bedriver och att det är ett västerländskt sätt att se på krigföring. Det nämns dock två andra sätt att se på det, det ena är New-type warfare och det andra är New-generation warfare. Det blir tydligt, menar Thomas, att dessa tre hör ihop och att det ena är en utveckling och omformulering av det andra. En av slutsatserna som sedan görs är att väst inte ska se det ryska tankesättet som i en "låda", eller kategorisera det som en sak, utan att det är mer levande och föränderligt över tid i olika perioder.¹⁰

År 2016 då Timothy Thomas publicerade sin ovan nämnda artikel om rysk militär strategi publicerades även en annan artikel "*Hybrid Warfare: an Orientating or Misleading Concept in Analysing Russia's Military Actions in Ukraine*" om ett liknande ämne men med fokus på att analysera Rysslands agerande i Ukraina utifrån Hoffmans teori om hybridkrigföring¹¹. Det arbetet slutade i ett konstaterande att Rysslands agerande i Krim endast uppfyllde två av fyra aspekter enligt hybridkrigföring. Det ena, involvering av konventionella styrkor och det andra involvering av icke reguljära militära styrkor. Slutsatsen i artikeln poängterar att Hoffmans

⁸ Timothy Thomas, (2015), "Russia's Military Strategy and Ukraine: Indirect, Asymmetric—and Putin-Led", *The Journal of Slavic Military Studies*, 28:3, 445-461, DOI: 10.1080/13518046.2015.1061819, ss. 445-461

⁹ Ibid. ss. 460-461

¹⁰ Timothy Thomas, (2016), "The Evolution of Russian Military Thought: Integrating Hybrid, New-Generation, and New-Type Thinking", *The Journal of Slavic Military Studies*, 29:4, 554-575, DOI: 10.1080/13518046.2016.1232541, ss. 554-557

¹¹ Hoffman Frank, *Conflict in the XXI st Century: The Rise of the Hybrid War*, Virginia, 2007, ss. 29-30

kriterier för hybridkrigföring inte uppfylls vad avser det som översätts som brott utförda av kriminella aktörer samt att det finns starka bevis mot terroristhandlingar. Denna artikel lämnar också ett förslag på hur man kan nyttja teorin om hybridkrigföring och enligt Hoffman måste man förstå politiska, sociala och militära förhållanden.¹²

Niklas Nilsson skrev i januari 2018 ett kortare verk om rysk hybridtaktik som nyttjats i Georgien och drar några paralleller till konflikten i Ukraina. Arbetets fokus ligger på Georgien och hur Rysslands agerande tog sig i uttryck mot landet i form av hybrida taktiker. Han analyserar det genom fem underrubriker, Military Tools, Diplomatic Tools, Economic Tools, Subversion and Co-optation samt Informational Tools.¹³

Även om Nilsson gör en analys av Georgien och drar paralleller till Ukraina nämner han aldrig teorin reflexiv kontroll vilket ökar ytterligare intresset av att pröva teorin om reflexiv kontroll mot den mer aktuella konflikten i Ukraina.

Samma år, 2018, skrevs en artikel i *Otoritas: Jurnal Ilmu Pemerintahan*, där författaren, Hasan Suzen, beskriver rysk politisk krigföring med betoning på konflikten i Ukraina 2014 som en vändpunkt. Först beskrivs utvecklingen av den ryska synen på det politiska spelet mellan Ryssland och västländer efter kalla krigets slut. Därefter beskrivs konflikten i Ukraina som en vändpunkt för ryskt agerande i det politiska spelet, politisk krigföring, som sedan avslutas med förslag på hur länder med hybridtaktiker kan försvara sig i framtiden mot samma politiska krigföring.¹⁴ Suzen lyfter tydligt fram skiftet i rysk krigföring med ukrainakrisen vilket styrker debatten och forskningsläget om att konflikten i Ukraina 2014 är en vändpunkt.

Tidigare forskning pekar på att teori om reflexiv kontroll kan vara en lämplig teori att använda sig av för att förstå ryskt agerande. Även om teorier om hybridkrigföring är teorier som försöker behandla de irreguljära och konventionella aspekterna finns en lucka av förståelse och försök att nyttja sig av reflexiv kontroll som teori. Forskningsöversikten visar också på att för att förstå ryskt agerande bör man förstå staten och dess agerande. Det ska inte

¹² Kęstutis, Kilinskas, Hybrid Warfare: an Orientating or Misleading Concept in Analysing Russia's Military Actions in Ukraine?, *Lithuanian Annual Strategic Review*, vol. 14; nr. 1, 2015, 139-158, DOI: 10.1515/lasr-2016-0006

¹³ Nilsson Niklas, "Russian Hybrid Tactics in Georgia", *Silk Road Paper*, Litauen, Central Asia-Caucasus Institute and Silk Road Studies Program, 2018, ss. 5-60

¹⁴ Suzen, Hasan, "The Rise of Political Warfare: Russian New Way of War against the West and the Western Counteractions", *Otoritas: Jurnal Ilmu Pemerintahan*, 8 (2), 2018, DOI: <https://doi.org/10.26618/ojip.v8i2.1314>, ss. 98-109

förstås som ett block som inte ändrar på sig utan ett mer väloljat maskineri som hela tiden förändrar och anpassar sig. Således är teorin reflexiv kontroll, som har sitt ursprung i Ryssland, en lämplig teori att använda sig av för att förstå och förklara ryskt agerande. Timothy Thomas som ovan nämnts i tre verk i kapitlet har stor koppling till förståelsen för teorin i och med att den från början var på ryska och han har sammanfattat teorin och olika tolkningar av den.

1.3 Syfte

Syftet med studien är att undersöka om det finns indikatorer på att reflexiv kontroll har nyttjats i den ryska krigföringen i konflikten på Krim i Ukraina. Detta görs genom att testa teorin mot konflikten i Ukraina. Genom att pröva teorin reflexiv kontroll på detta fall borde man kunna urskilja om tillvägagångssätten i konflikten följer teorin. Är det så att konflikten uppfyller indikatorerna för reflexiv kontroll bidrar studien till en djupare förståelse av rysk kontemporär krigföring.

1.4 Forskningsfråga

Det finns en debatt i forskningen om hur man ska beskriva, förklara, analysera och förstå ryskt agerande i konflikter. Debatten har under senare år, efter utbrottet av konflikten i Ukraina, tagit ny fart igen efter en period av mer lågintensiva diskussioner och andra konflikter. Teorin reflexiv kontroll bör sättas i sitt sammanhang för att se om Ryssland nyttjar sig av teorin och omsätter den i praktiken. Det har tidigare inte funnits ett så stort intresse av att testa denna teori som involverar Ryssland. Debatten och diskussioner ovan har resulterat i en forskningsfråga som detta arbete ska svara på:

- *Kan spår av Reflexiv Kontroll identifieras i konflikten i Krim från Ryssland mot Ukraina 2014?*

1.5 Avgränsningar

Konflikten mellan Ryssland och Ukraina är en konflikt som kräver att vissa händelser före konflikten tas upp när det ställs mot teorin reflexiv kontroll. Dock kommer händelser före 2000-talet mellan staterna att avgränsas bort dels på grund av detta arbetets storlek och dels för att hålla analysen och det relevanta i konflikten i ett tidsrelevant perspektiv samt för att hålla ett fokus på själva konfliktens uppkomst och spelet mellan staterna direkt före utbrottet av konflikten. Dessa två stater har ett sammanflätat förflutet i form av sovjetunionen, detta bör finnas i åtanke men kommer inte ligga i fokus för detta arbete, då det skulle innebära ett

annat arbete att analysera Ukraina utifrån det perspektivet. Arbetet kommer dessutom i största möjliga utsträckning avgränsas till Krimhalvön då den delen av Ukraina är av ett mycket högt strategiskt värde.

Arbetet kommer i så stor utsträckning som möjligt inte ta hänsyn till någon av staternas relationer till andra stater. Detta med anledning av att inte gå ifrån teorin och dess indikatorer relevanta för analysen. Ur ett större perspektiv kan denna konflikt till del vara en form av reflexiv kontroll som skickas från Ryssland till andra stater och aktörer så som EU, NATO eller USA men detta arbete ska i så stor grad som möjligt hållas på den nivå som är mellan Ukraina och Ryssland. Däremot är det möjligt att analysen kan omfatta och analysera djupare i större strategiska spel i världssamfundet kopplat till konflikten och kopplat till teorins syfte.

Teorin reflexiv kontroll är ursprungligen en rysk idé och teori och med anledning av mina begränsade kunskaper i ryska är tolkningen och beskrivningen av teorin till största del baserad på Timothy Thomas beskrivning av teorin och dess framväxt.¹⁵ Primärkällor till teorin har varit svåra att komma åt.

Reflexiv kontroll förknippas ofta med vilseledning, detta arbete avser inte behandla vilseledning som enskild faktor utan enbart i den utsträckningen som vilseledning ingår som del av indikatorer. Vilseledning har en del egna indikatorer som sammanfattas av Hans Furustig såsom att maskera, imitera, förändra, nyskapa, förvirra och locka.¹⁶ Dessa omfattas redan i operationaliseringen av teorin.

Teorin reflexiv kontroll har påverkats och utvecklats av både militära experter och civila forskare. För att smalna av teorin och kopplarbetet till en mer krigsvetenskaplig inriktning har avgränsningen fokuserat på de militära experternas indikatorer och bidrag, med undantag för Clifford Reid som har nyttjat sig av enbart ryska källor för att ta fram sina indikatorer. Detta ger arbetet ett ytterligare perspektiv från en forskare vilket är en styrka. Detta har gjorts för att inte tappa djup i analysen med en allt för bred operationalisering av teorin med för många indikatorer och bidrag av olika forskare och experter.

¹⁵ Thomas Timothy, 2004, ss. 237-256

¹⁶ Furustig Hans, *Vilseledning och påverkan genom Reflexiv Control*, Rapport/Försvarets Forskningsanstalt, Stockholm: Försvarets Forskningsanstalt, 1994, ss. 9-10

1.6 Disposition

Uppsatsens disposition inleds med det första kapitlet som öppnar upp med en problemformulering som beskriver problematiken med situationen runt Krim samt beskriver tidigare forskning och syftet med uppsatsen.

Därefter följer ett kapitel som beskriver hela teorin om reflexiv kontroll där reflexiv kontroll som har beskrivits på olika sätt redogörs för. Detta för att både påvisa bredden av teorin men också bilda en förståelse för nästkommande kapitel där metod avhandlas.

I det tredje kapitlet beskrivs vald metod samt en redogörelse för varför just en kvalitativ ansats och en teorikonsumerande metod har valts. Det beskriver också valet av fallet, både att fallet är nära i tiden och att detta fall har fått tankar kring teorier om reflexiv kontroll blossa upp. Metodkapitlet avslutas med en operationalisering av det teoretiska ramverket av reflexiv kontroll samt redogör för hur och varför jag i detta arbete har gått till väga vid operationaliseringen. Både kopplat till avgränsningarna men också till hur teorin har tolkats.

Det fjärde kapitlet inleds med en kortare beskrivning av händelseförloppet i det valda fallet. Därefter används det analysverktyg som presenterades under operationaliseringen på fallet. Det avslutas med en resultatdiskussion som kritiskt granskar det egna tillvägagångssättet.

Det femte kapitlet är kärnan av arbetet där en beskrivning av det övergripande händelseförloppet görs. Därefter sätts analysverktyget på prov och indikatorerna fylls med den empiri som ligger till grunden för den sista delen, analysen.

Det sista två kapitlen omfattar både avslutning och litteraturförteckning, där de första av dessa inleds med en resultatdiskussion som följs av ett stycke om vidare forskning och relevans för yrkesutövningen som officer samt att en sammanfattning och återkoppling till problemet, syftet och frågeställningen görs.

2. Teoretiskt ramverk

2.1 Val av teori

Tidigare har beskrivits att teorier om hybridkrigföring har varit tongivande i att analysera konflikter mellan Ryssland och dess grannländer. Däremot är det en mer sällan förekommande inriktning att använda sig av teorin reflexiv kontroll för att förklara sambandet mellan konflikter och krigföring som har irreguljära, hybrida och/eller konventionella aspekter. Utöver det finns en viss svaghet med teorin hybridkrigföring då begreppet hybridkrigföring inte betyder samma sak för alla som nyttjar teorin och ordet, hybridkrigföring. Det råder en viss oenighet om att konceptet hybridkrigföring verkligen har ett så starkt förklaringsvärde och om teorin i sig är för generell.¹⁷

Det är ett medvetet val att använda teorin reflexiv kontroll för att se om teorin reflexiv kontroll har tillräckligt förklaringsvärde för att ta ett nytt steg i möjligheten att i detta fall förklara ryskt agerande. En ansats med teorivalet reflexiv kontroll är att det kan komma att underlätta en bredare förståelse för hur Ryssland systematiserar och praktiskt går till väga i konflikter där gränsen för kris, konflikt och krig är otydlig. Detta fall skulle eventuellt kunna styrka teorin reflexiv kontroll om alla indikatorer uppfylls och att det de facto är så att teorin reflexiv kontroll är lämpad för att förstå ryskt agerande samt för att undersöka om man kan skönja ett eventuellt användande av teorin.

2.2 Teorins framväxt

Teorin reflexiv kontroll började växa fram som ett koncept under första delen av 1900-talet i Sovjetunionen vid ”the Higher School of Maskirovka” som existerade mellan åren 1904 och 1929. Där började konceptet och tillvägagångssättet om maskirovkas bas att grundas och bildas. Under 1960-talet fick sedan denna teori om reflexiv kontroll mer uppmärksamhet av civila forskare och vetenskapsmän samtidigt som sovjetiska officerare började intressera sig för teorin.¹⁸ Teorin och tolkningen av den går igenom olika faser med olika inriktningar i hur och var den kan appliceras. I den senare delen av 1970-talet fram till tidigt 1990-tal har forskare en mer praktiskt orienterad inriktning. Detta följs under tidigt 1990-tal av en betydligt mer psykologisk-pedagogisk ansats. Därefter testas även teorin ur ett mer psyko-socialt perspektiv.¹⁹ Under 2000-talet återfinns reflexiv kontroll i större utsträckning mer som

¹⁷ Kęstutis, Kilinskas, 2015, ss 139-149

¹⁸ Thomas Timothy, 2004, s. 239

¹⁹ Thomas Timothy, 2004, s. 238

en integrerad del av det som benämns som Gerasimovdoktrinen som kan ses som startskottet för det som kallas den nya ryska generationens krigföring.²⁰

Teorin om reflexiv kontroll har under årtionden haft olika inriktningar och områden då man försökt att hitta det mest lämpliga sättet att använda den samtidigt som teorin har omformulerats och tolkats på olika sätt. Både ur ett mer civilt perspektiv med forskare men även med mer militär anknytning där militära experter har skapat indikatorer utifrån konflikter där man kan se att teorin reflexiv kontroll följs. Dessa experter är både teoretiker, forskare och officerare tidigare verksamma i Ryssland.

2.3 Teorins steg i praktiken

Sammanfattningsvis är det fyra variationer eller tolkningar av reflexiv kontroll som är lika men tillräckligt olika för att de ska alla behöva presenteras för att göra operationaliseringen av teorin tydlig. De bidragande militärerna är M. D. Ionov, S. A. Komov samt F. Chausov. Ytterligare bidrag görs även av den civila forskaren och amerikanen C Reid som sammanställer dessa ryska kontrollmekanismer.

2.3.1 M. D. Ionov

Ionov författade flera artiklar under 1970-talet om reflexiv kontroll men teorin fick inget fäste i debatter. Då hela konceptet om teorin inte fick någon uppmärksamhet skrev han istället om konceptet att kontrollera motståndaren. Ionov identifierar att målet med reflexiv kontroll är att få en motståndare att ta objektiva beslut som leder till dennes nederlag genom att påverka eller kontrollera dennes beslutsprocess. Ionov menar att kontroll över en motståndare sker genom att vidta ett antal åtgärder i relation till tid, mål och plats vilket tvingar motståndarens beslutsfattare att överge initiala planer eller reagera felaktigt mot ofördelaktiga beslut. Reflexiv kontroll blir mer sannolikt att lyckas om man vet motståndarens ursprungliga plan. Ionov identifierar sedan fyra grundläggande metoder som en checklista att följa för att stödja i att överföra information till en motståndare i syfte att ta kontroll över denne med teorin som stöd.²¹

- **Maktpåtryckning**
 - Nyttjande av överlägsna styrkor.

²⁰ Kasapogul Can, *Russias Renewed Military Thinking: Non-Linear Warfare and Reflexive Control*, NATO Research Paper, Rom; November 2015, Research Division NATO Defense College, Nr 121, ss. 5-6

²¹ Ionov, M. D. "On Reflexive Control of the Enemy in Combat, *Military Thought*" (January 1995), pp.46. Citerad i Thomas Timothy, (2004) "Russia's Reflexive Control Theory and the Military", *The Journal of Slavic Military Studies*, 17:2, 237-256, DOI: 10.1080/13518040490450529, s. 243-244

- Makt demonstration.
- Psykologiska attacker.
- Nyttjande av ultimatum.
- Hot om sanktioner.
- Hot om ökade risker.
- Rekognosering för strid.
- Provokativa truppflyttningar.
- Vapentester.
- Neka motståndaren tillgång till/isolera till specifika områden.
- Höjd beredskap av trupper.
- Ingående i koalitioner.
- Krigsförklaring.
- Stöd till rebellgrupper och destabilisera motståndaren inifrån.
- Begränsade attacker mot specifika mål.
- Oriktigt påstådda vinster eller förluster.
- Påvisa hänsynslösa handlingar.
- Visa nåd till en motståndares allierade som har gett upp.
- **Medel för att presentera falsk information om situationen**
 - Döljande (presentera illusionen av svaghet på starka platser)
 - Skapande av skeninstallationer (presentera illusionen av styrka på svaga platser)
 - Överge positioner för att förstärka andra positioner.
 - Lämna farliga objekt vid givna positioner.
 - Dölja verkliga förhållanden mellan enheter eller skapa falska.
 - Hemlighålla information om nya vapen.
 - Bluffa om innehav om vapen.
 - Växla stadie vid operationer.
 - Avsiktligt förlora viktiga dokument.
 - Konflikt eskalation och de-eskalation.
 - Medvetet påvisa ett bestämt handlingsmönster.
 - Bomba en tom motståndares bas.
 - Subversion.

- Provokation.
- Lämna en korridor för motståndarens styrkor att dra sig tillbaka.
- Tvinga motståndaren till motåtgärder som kräver stor styrka eller mycket tid.
- **Influera motståndarens beslutfattningsprocess**
 - Systematiserad inverkan och påverkan på rutinplaner
 - Publicering en medvetet förvrängd doktrin
 - Påverka kontrollsystem och nyckelpersoner
 - Dela falsk bakgrundsinformation
 - Operera i ”stand-by”
 - Neutralisera motståndarens operativa tänkande
- **Påverka motståndarens beslutstidpunkt**
 - Oväntad start av stridshandlingar
 - Kommunicera felaktig bild av konflikten i syfte att motståndaren ska fatta hastiga och icke genomtänkta beslut

Ionovs syn på reflexiv kontroll är att reflexiv kontroll är en specifik men fortfarande traditionell sovjetisk och rysk form av informations- och psykologisk attack.²²

2.3.2 S. A. Komov

En av 1990-talets större teoretiker som skrev mycket om informationskrigföring var Komov. Han stödjer även Ionovs tankar kring reflexiv kontroll men gör även en förenkling av teorin där han listar indikatorer för informationskrigföring och beskriver det som följande.²³

- **Distraction**, Genom att skapa riktiga eller falska hot mot motståndarens vitala positioneringar. Detta genom att få motståndaren att tvivla på sina tidigare beslut.
- **Informationsmättnad**, frekvent mata motståndaren med motsägelsefull information och data.
- **Paralysering**, Genom att presentera en bild av ett specifikt hot mot vital eller viktig punkt.
- **Utmattning**, genom att få motståndaren till att genomföra irrelevanta och onödiga operationer och genom detta förbruka resurser.
- **Vilseledning**, genom att få motståndaren till onödiga truppörflyttningar till hotade regioner under förberedelsestadiet av stridsförberedelser.
- **Upplösning**, genom att få motståndaren att agera i opposition mot koalitionen.

²² Thomas Timothy, 2004, s. 246

²³ Ibid. s. 248-249

- **Pacifiering**, genom att få motståndaren att tro att förberedelser och övningar pågår medan det de facto är den faktiska offensiven.
- **Avskräckning**, genom att få motståndaren att tro att man har en oövervinnerlig överlägsenhet.
- **Provokation**, genom att tvinga motståndare att handla i en riktning som är fördelaktig för ens egna sida.
- **Överbelastning**, genom att mätta motståndaren med meddelanden i de inledande och förberedande faserna.
- **Alternativa förslag**, genom att presentera information som påverkar motståndaren legalt, moraliskt, ideologiskt eller på andra sätt.
- **Påtryckningar**, genom att erbjuda information som misskrediterar regeringen i befolkningens ögon.

2.3.3 F. Chausov

Ytterligare en rysk militär, Chausov, har tagit fram indikatorer för reflexiv kontroll. Han börjar med att definiera reflexiv kontroll som, processen för att avsiktligt överföra en bild till en motståndare i syfte att få denne att fatta ett beslut som grundar sig i den överförda bilden. Chausov noterar och lägger vikt vid att åtgärderna med reflexiv kontroll måste utgå från en plan och radar upp övergripande faktorer och principer. (fritt översatt)²⁴

1. En målorienterad process som kräver en helhetsbild av de ingående komponenter som ingår i reflexiv kontroll
2. Aktiva planer som bidrar med en tillräcklig helhetsbild av motståndarens intellektuella kapacitet, specifikt när förhållandena är bevakade av globala informationsinstanser.
3. Överensstämmer med mål, uppdrag, platser, tider och metoder för reflexiv kontroll
4. Modell för förutsägelser och beräkning av motståndarens åtgärder och motåtgärder.
5. Förberäkning och förväntan av händelser/konflikt

2.3.4 C. Reid

Ett ytterligare perspektiv av teorin ges av amerikanen Clifford Reid som enbart på bas av ryska källor tagit fram en samling av indikatorer över hur man kan tolkat reflexiv kontroll. Reids tolkning av reflexiv kontroll liknas med termerna hantering och kontroll och teorin om ”perception management” som det i Amerika har skrivits mer om än reflexiv kontroll.²⁵

1. Överföra en bild av situationen som är felaktig och ofullständig av aktuella händelser.
2. Skapa ett mål för motståndaren, genom att få denne att tvingas in i att skapa ett mål för sin egen sida som är till fördel för sändaren.

²⁴ Thomas Timothy, 2004, s. 249

²⁵ Thomas Timothy, 2004, ss. 249-250

3. Forma ett mål genom att överföra en bild av en situation, genom att presentera falska svagheter eller fel bild av situationen.
4. Överföra en bild av sändarens egen uppfattning av situationen och bidra med falsk information eller delar av sanningen baserat på den egna verklighetsuppfattningen av situationen.
5. Överföra en bild av falska egna mål.
6. Överföra en falsk bild av egna doktriner som ger en falsk verklighetsuppfattning av egna procedurer och tillvägagångssätt för beslutsfattning.
7. Överföra en falsk bild av egna mål som får motståndaren att tvivla på sina beslut och mål.
8. Kontrollera bilaterala förhållanden av en tredje part.
9. Kontrollera en motståndare som använder sig av reflexiv kontroll genom att utnyttja möjligheter som är iscensatta/startade av den egna reflexiva processen
10. Kontroll över motståndare vars doktrin grundar sig i game theory (spelteori).

Ovan har fyra bidrag till teorin presenterats, fyra olika men liknande, metoder i praktiken. De två första med en stark militär anknytning i dess presentation, i punktform, likt ett flödesschema eller en checklista att följa för att användas i praktiken. De två senare har i större utsträckning mer allmän förklaring och beskriver indikatorerna som riktlinjer för att förstå teorin. För att använda teorin och skapa ett analysverktyg för detta arbete görs en operationalisering som resulterar i ett analysverktyg som senare används i analysen för att mäta graden och närvaron av reflexiv kontroll i fallet. Detta beskrivs samt genomförs i kapitel 3 under rubriken *3.4 Operationalisering*.

3. Metod

Metodkapitlet beskriver inledningsvis forskningsdesignen med dess styrkor och svagheter samt varför inte en annan forskningsdesign har valts. Det följs av en beskrivning av uppsatsens metod med en teorikonsumerande ansats, sedan beskrivs val av fallet. Därefter beskrivs materialet som ligger till grund för arbetet samt en avslutande operationalisering av ovan beskriven teori, reflexiv kontroll.

3.1 Forskningsdesign

Vilken metod används för att fånga teorins alla ingående delar och fallens komplexitet för att analysen ska ge någonting? I val av metod är både en *teoriprovande* fallstudie samt en *teorikonsumerande* fallstudie möjliga tillvägagångssätt att välja. I en teoriprovande studie bör slutsatserna av analysen antingen stärka eller försvaga den valda teorins förklaringskraft. Det görs genom att teorin sätts i centrum av uppsatsen och att fallet eller fallen ska stödja arbetets analys i hur slutledningar och analyser har dragits.²⁶ En teorikonsumerande fallstudie, som denna uppsats är, sätter istället fallet i centrum och testas med en eller flera teorier. Detta genom att söka vilken variation av teorierna eller vilken av fler valda teorier som förklarar utfallet bäst alternativt för att göra en studie i att påvisa att teorin inte kan förklara fallet och dess händelseförlopp.²⁷ Denna uppsats är en teorikonsumerande fallstudie där teorin som är till del är spretig och förklarats på olika sätt och i olika tid ska förklara fallet. Således görs en operationalisering där intryck och de gemensamma nämnarna av alla de presenterade variationerna av teorin bidrar till detta arbetets analysverktyg. Ett alternativ till detta hade kunnat vara att testa reflexiv kontroll som teorin mot en annan teori, hybridkrigföring, för att se vilken som har starkast förklaringskraft. I ovan presenterad tidigare forskning påvisas det att just hybridkrigföring har varit en aktuell teori att nyttja för att försöka förklara och förstå ryskt agerande. Utifrån dagens forskningsläge av de båda teorierna har jag konstaterat att ett sådant arbete skulle kräva ett mycket större arbete. Detta har således lett till att föreliggande uppsats har fokus på en mindre utforskad väg att förklara konflikten genom teorin reflexiv kontroll. Istället för att ställa dem mot varandra har fokuset i uppsatsen lagts helhjärtat på att förstå den enskilda teorin som är relativt mångfasetterad.

Arbetet har också tagit hänsyn till om en enfallsstudie eller en tvåfallsstudie samt om en kvalitativ eller en kvantitativ ansats bör användas. En enfallsstudies styrka är att ett stort

²⁶ Esaiasson Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson Henrik, Towns Ann och Wängnerud Lena, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, femte upplagan, Wolters Kluwer, Stockholm, 2017, s. 41

²⁷ Ibid. ss. 41-42

fokus kan läggas på det enskilt valda fallet och stärka arbetets möjlighet till djup. En tvåfallsstudie har däremot styrkan av att kunna omfatta mer, över en tidsperiod eller två olika tidsperioder samt att en förändring av det som undersöks skulle kunna skönjas. Däremot kräver även denna typ av fallstudie ett större arbete och avkall på teorin bör göras i och med att det tillhör den mer teoriprovande ansatsen. Således har detta arbete som fokus ett fall och en teori som är bred.

En kvantitativ ansats hade inte varit relevant för arbetet då en kvantitativ ansats hade krävt mer ”hård” data.²⁸ En av de största anledningarna till att kvantitativ metod inte har valts och att det är den kvalitativa ansatsen som präglar uppsatsen är att det finns en avsaknad av definitiva uttalanden om avsikter med konflikten och mer statistisk konkreta data i fallet. Utöver det är det teorin som sätts på prov, en teori som känns igen genom ageranden och handlingar och inte lika stark koppling till statistik och mätbara värden även om teorin till del baseras på och innehåller matematiska beräkningar.

Den övergripande generaliserbarheten av teorin är begränsad med anledning av att denna teori endast testas mot ett fall. För att uppnå en högre grad av generaliserbarhet eller allmängiltighet krävs att samma metod och teori nyttjas och används på fler fall.²⁹ Således har detta arbete begränsningar i att forma en allmängiltig förklaring till ryskt agerande. Detta arbetets syfte kvarstår dock med ytterligare en effekt. Syftet som ovan nämnt är att arbetet undersöker om teorin reflexiv kontroll kan beskriva ryskt agerande i Ukraina samt att genom arbetet kan det vara ytterligare ett bidrag till den övergripande diskussionen och debatten om hur man beskriver ryskt agerande.

3.2 Val av fall

Konflikten mellan Ukraina och Ryssland 2014 ligger nära i tid och lyfter frågan om hur man ska tolka rysk aggression och krigföring mot grannländer. Fallet har utifrån andra teorier också nyttjats som exempel på att förstå rysk krigföring men inte gjorts i så stor grad med perspektivet och ansatsen ur teorin om reflexiv kontroll. Några år tidigare skedde en liknande konflikt i Georgien 2008 men det var inte riktigt någon som hade räknat med att en konflikt på detta sättet skulle bryta ut i Ukraina. Konfliktområdet ligger också relativt nära EU, Sverige och NATO vilket bidrar till ytterligare spänningar mellan dessa aktörer och Ryssland

²⁸ Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, Malmö, Liber, 2003, ss.67-74.

²⁹ Esaiasson Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson Henrik, Towns Ann och Wängnerud Lena, 2017, ss. 158-161

vilket är intressant utifrån ett globalt perspektiv. Ovetskapen om hur stater ska agera i framtiden omsluter hela konflikten och har satt mellanstatliga relationer i komplicerade situationer om hur man ska agera mot sina grannländer. Konflikten är också en del i det som bidragit till att Sverige som stat har tagit en något med defensiv roll med debatt om ett försämrat omvärldsläge, i alla fall på hemmaplan.

3.3 Material, källkritik och forskningsetik

Det har krävts en omfattande inläsning av, texter, videos och bilder och övrigt material för att omfamna begreppen och teorin reflexiv kontroll samt det valda fallet Ukraina. I arbetet med att sammanställa materialet för arbetet har i första hand primärkällor sökts men i vissa fall har texter varit borttagna från publicerade nyhetskällor alternativt varit skrivna på ryska vilket har gjort det svårt att förstå. Detta innebär att arbetet till största del baseras från artiklar och böcker som forskare har skrivit och därmed varit sekundärkällor till teorin. Dessutom stöds delar av analysen på en mängd olika tidningsartiklar på grund av att teorin till del baserar sig på allmänhetens uppfattning av situationen men också med anledning av att det är de faktiska rapporterna vid den tidpunkten som bör lyftas fram.

Med stöd av uppställningen i boken Metodpraktikan av de fyra principer man bör använda vid kritisk granskning av källor är följande viktigt. *Äkthet, oberoende, samtidighet* och *tendens*.³⁰ Utifrån detta har materialet som används i arbetet i så stor utsträckning som möjligt tagit hänsyn till dessa fyra kriterier. Det svåraste har varit att upprätthålla en transparens med oberoendekriteriet, framför allt i materialet om fallet. Detta med anledning av att tidningsartiklar som lästs för att förstå helheten kan ha varit vinklade i någon riktning. Dock har en del händelser tvetydiga beskrivelser och i de fallen har flera källor för samma uttalanden sökts. Då har också beskrivningen stött sig på material som forskare har publicerat.

Ytterligare, äkthetskriteriet, som detta arbete har som fokuserat för att upprätthålla är kopplat till fallet och de eventuella motsägelser om händelseförlopp som förekommer i fallet. Materialet som används har använts med anledning av att de uppfyller de fyra kriterierna. Vid tillfällen då material motsäger varandra och det tydligt identifierats att två verk har olika versioner har stor vikt lagts vid att förstå varför de skiljer sig åt och av vilken anledning informationen är tvetydig. Det har krävts en noga avvägning för att inte enbart finna det som mest stämmer överens med analysen och den operationaliserade teorin. Detta för att inte hamna i en situation där denna studie skulle bygga på händelser som är felaktiga eller att det

³⁰ Esaiasson Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson Henrik, Towns Ann och Wängnerud Lena, 2017, ss. 288-296

som analyserats inte varit riktigt sant. Detsamma gäller även vid granskning av material kopplat till tendenskriteriet. Det är av stor vikt att ha detta kriterium i åtanke vid granskning av tidningsartiklar och material kopplat till konflikten. Detta med anledning av olika aktörers intressen som eventuellt skulle kunna ha influerat rapporterna och artiklarna.

Forskningsetiken omfattar bland annat om vem som kan påverkas av exempelvis ett resultat av en forskning men också vem som inspirerat till forskningen i den bemärkelsen att man nyttjar andra forskares data, metoder och teorier. Detta arbete bedöms inte påverka individer som bor och lever i Ukraina eller Ryssland med anledning av att den empiriska data och teori som nyttjats inte är nyuppfunnen eller aldrig har presenterats förut. Detta arbete omfattar endast tidigare beskrivningar av konflikterna och teorin. Detta arbete har också för avsikt att endast bringa ytterligare förståelse till teorin reflexiv kontroll och är en fallstudie av beskrivande karaktär samt om denna teori kan vara lämplig för vidare forskning och förståelse för ryskt agerande och handlande.

3.4 Operationalisering

Operationaliseringen av teorin reflexiv kontroll syftar till att ge nyckelbegrepp som beskrivs inom teorin ett mer precist meningsinnehåll samt att det som testas ska få ett mer avgränsat och känt innehåll. Operationaliseringen ska resultera i hur forskningsfrågan ska beskrivas som forskningsbar utifrån tidigare avgränsningar samt hur teorin och analysverktyget tillsammans ska begripas.³¹

Begreppsvaliditeten i uppsatsen kan vara påverkad av mitt subjektiva synsätt när jag operationaliserat teorin. För att utomstående läsare ska förstå de huvudkomponenter och underrubriker som operationaliseras fram, har teorin beskrivits under ett teorikapitel för att öka transparensen. Genom förståelse av teorin är det sedan möjligt att följa med i hur den operationaliserats. Det finns dock ett visst mått subjektivitet i hur de specificerade rubrikerna operationaliserats fram och jag har försökt att använda så enkla och raka tankar som möjligt för att bidra till att öka begreppsvaliditeten³²

Ovan har teorin om reflexiv kontroll beskrivits och hur teoretiker och forskare ser på teorins ingående delar. På ett sätt som ett flödesschema av punkter att uppfylla och på ett annat sett genom mer övergripande meningar och uttalanden att försöka förhålla sig till.

³¹ Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, Malmö, Liber, 2003, ss. 44-45

³² Ibid. ss. 47

Bredden av forskare och tänkare inom teorin har resulterat i en förståelse för teorin bör beskrivas med ett analysverktyg. Med anledning av arbetets kvalitativa ansats på ett fall har ett analysverktyg som kan behandla textmassor med underrubriker till de enskilda huvudkomponenterna gjorts. Detta är ett enkelt sätt att rada upp och följa analysen genom analysverktyget. Analysverktyget ser ut på följande sätt:

- **Rubrik** → **Huvudkomponent**
 - *Mellanrubrik* → *Indikator*
 - Underrubrik → Empiri

Analysverktygets syfte är att kunna föra samman de olika beskrivningar av teorin till ett gemensamt verktyg. Det har gjorts genom inläsning av de olika forskarnas bidrag och sedan producerats genom att sammanställa de gemensamma dragen forskarna har till egna huvudkomponenter.

I detta arbete kommer tre huvudkomponenter att presenteras baserat på de olika teoretikernas bidrag. Dessa huvudkomponenter är maktpåtryckning med militära medel, presentation av falsk information om situationen och påverka motståndarens beslutningsprocess. Dessa huvudkomponenter kommer sedan att styrkas med ytterligare tre indikatorer var. Dessa indikatorer beskrivs och förklaras sedan utifrån empirin om de styrks eller ej. De tre huvudkomponenter är de komponenterna som bäst beskriver kärnan av reflexiv kontroll. Det omfattar teorins skeden som omfattar en konflikts tid. Både för och efter konfliktens utbrott vilket är en viktig del för teorin. Att inte enbart analysera konflikten utifrån teorin när stridigheterna pågick/pågår utan även vad som hände föra och efter.

Den första huvudkomponenten, maktpåtryckning med militära medel, omfattar många av forskarnas presenterade indikatorer. För att denna huvudkomponent ska fylla ett syfte för arbetet och inte vara för generell bör denna huvudkomponent vara mer omfattande än enbart att detta skett vid ett enstaka tillfälle. Således innesluter denna komponent fler än bara en av forskarnas indikatorer. Den bör innefatta samtliga truppförflyttningar som man kan återfinna i empirin samt om det är eller inte är en motåtgärd av andra aggressioner. Indikatorer för denna huvudkomponent är:

1. *Nyttjande av överlägsna styrkor*
2. *Provokativa truppförflyttningar*

3. *Höjd beredskap av trupper*

Genom dessa indikatorer, med en militärt knuten tyngdpunkt, kan arbetet i analysen fokuseras på ett område. Dessa punkter är hämtade från M.D. Ionov i och med att de har en högre mätbarhet än exempelvis vilseledning, avskräckning och provokation ur Komovs beskrivning som lämpar sig mindre då det till del kräver att man faktiskt vet vad det avsedda syften med handlingarna har varit.

Den andra huvudkomponenten, presentation av falsk information om situationen, är den svåraste indikatorn att analysera. Dels med anledning av att det egentligen inte finns något definitivt svar av vad som sades vara falskt och vad som var riktigt och dels med anledning av att även om ett uttalande eller liknande påstår sig vara falskt/riktigt så är det svårt att utifrån detta arbete analysera vilket som bör vara mest riktigt och vilket som "trumfar" det andra. Således kommer denna huvudkomponent att kräva fler källor om någonting ska utges vara falskt alternativt att denna analysindikator presenteras i två led med uttalanden och påståenden från båda sidor. Vad som blir intressant av detta är vilka påståenden som motsäger varandra vilket är en indikator till att i alla fall en av dessa är falsk. Indikatorer för denna huvudkomponent är:

1. *Informationsmättnad*
2. *Presentera alternativa förslag*
3. *Påtryckningar*

Dessa tre indikatorer har hämtats ur Komovs sätt att beskriva teorin då det övergripande målet med alla tre är kopplade till huvudkomponentens förståelse. Här har Ionovs syn på teorin avgränsats bort då majoriteten av hans uppställning av teorin omfattas av dessa tre indikatorer samt att de är för precisa i sin beskrivning vilket minskar förklaringskraften för att styrka huvudkomponenten. De andra två tänkarna om detta innefattas också av Komovs beskrivning men i för generella termer vilket också skulle vara till nackdel för genomförandet av analysen med dessa indikatorer.

Den tredje huvudkomponenten, påverkan motståndarens beslutfattningsprocess, är den indikatorn som mest omfattar utfall och händelseförlopp i fallet. Detta med anledning av att inte tappa fokus på de handlingar och effekter som reflexiv kontroll inriktar sig på. Teoretiker har ovan beskrivit teorin i praktiken som en modell att följa vilket gör det möjligt att använda denna modell och se om någonting i fallen liknar modellerna som presenterats. Indikatorerna för denna huvudkomponent är:

1. *Påverkan av nyckelpersoner*
2. *Påverkan av kontrollsystem*
3. *Kommunicera felaktig bild av konflikten*

Dessa tre indikatorer för att påverka motståndarens beslutfattandesprocess är återigen hämtade från Ionovs beskrivning av teorin reflexiv kontroll vilket ska ses som en styrka då möjligheten till att återskapa samma analysverktyg och indikatorer blir större. Det som är värt att ta upp är att för att förstå vad dessa indikatorer står för bör även de andra tänkarnas uppställning av teorin förstås och beskrivas, sida vid sida, för att skapa en helhetsförståelse för ordens mening.

4. Analys

I kapitlet Analys presenteras först fallets händelseförlopp översiktligt som sen följs av analysverktyget där indikatorer till huvudkomponenterna presenteras. I slutet av detta kapitel presenteras analysen och de slutsatser som kan dras därav.

4.1 Ukraina

4.1.1 Övergripande händelseförlopp

Ukraina är ett land som har sin gräns mot både Ryssland och Europeiska Unionen och har i och med det alltid haft god anledning till att upprätthålla goda relationer åt båda hållen. Dels för handels skull och dels med anledning av att goda relationer med grannländer gynnar, ur ett utilitaristiskt perspektiv, så många som möjligt så mycket som möjligt. Inom landet finns det dock en nationell delning mellan västra och östra Ukraina. De som bor i väst är mer beroende och influerade av västerländsk kultur och influenser och tenderar således att vara mer dragna till att vilja öka samarbetet och relationen med väst. Det samma gäller Ukrainas östra, de är mer dragna till att vara mer positivt inställda till Ryssland och att samarbete åt det hållet är att föredra.³³ Kärnan i konflikten ligger i motsättningarna till hur landet som före detta sovjetstat ska ta sig vidare och vad som bör vara den väg att gå för att nå bäst framgång.

I slutet av 2013 bestämmer sig landets president Viktor Janukovitj för att inte skriva under ett dokument, associeringsavtal, som skulle föra Ukraina närmare väst med handel men också att det skulle leda till att ta avstånd från den ryskledda ekonomiska unionen. En ekonomisk union som Ryssland har tillsammans med bland andra Kazakstan och Vitryssland som det även fanns planer för att Ukraina skulle bli del av.³⁴ Detta resulterade i att stor del av Ukrainas befolkning blev arga och upprörda över att landet inte tog ett steg i västlig riktningen och det verkade som att beslutet om detta hade varit starkt påverkat av rysk propaganda. Detta beslut i sista minuten blev ett startskott till oroligheter som i februari 2014 eskalerade till större protester vid huvudstaden Kievs stora torg, Maidanorget.³⁵ Den långa protesten vid torget var inte enbart med anledning av att presidenten tog ett steg i östlig riktning med sitt beslut men också mot korruption och, som de som demonstranterna tyckte, det dåliga styret av landet. I denna demonstration deltog hundratusentals personer vilket var

³³ United Nations Association of Sweden (Svenska FN-Förbundet), Globalis, *Ukraina*, 2016.09.12 <https://www.globalis.se/Konflikter/Ukraina>, (Hämtad 2019-04-04)

³⁴ United Nations Association of Sweden (Svenska FN-Förbundet), Globalis, *Ukraina*, 2016.09.12 <https://www.globalis.se/Konflikter/Ukraina>, (Hämtad 2019-04-04)

³⁵ Timothy Thomas, (2015), "Russia's Military Strategy and Ukraine: Indirect, Asymmetric—and Putin-Led", *The Journal of Slavic Military Studies*, 28:3, 445-461, DOI: 10.1080/13518046.2015.1061819, s. 446

en mycket stor demonstration som regeringen hade problem med att hantera. Regeringen vidtog hårda motåtgärder vilket ledde till en stor upptrappning av våldet och sammandrabbningarna mellan polisiära styrkor och demonstranter blev mycket blodiga.³⁶

Resultatet av detta blev att i februari 2014 avsatte parlamentet president Janukovitj vilket kan ses som en statskupp eftersom de folkvalda inte kunde efterfölja den konstitution som landet hade. Däremot ses det inte heller lika på det sättet eftersom man hade majoritet i parlamentet för att avsätta presidenten.³⁷

Med en avsatt och flyende president i Ukraina fanns det en oro hos Ryssland och Vladimir Putin att denna statskupp skulle resultera i ytterligare västerländskt inflytande och den ryska propagandamaskinen gick på högvarv för att skylla statskuppen på västerländska influenser. Slutsatsen var att Ryssland var hotat genom utvecklingen i Ukraina. Putin har inte presenterat konkreta bevis på att väst har iscensatt denna statskupp men i och med de statskontrollerade mediernas inflytande under tiden var uppfattningen så i Ryssland.³⁸

Det finns många olika faktorer, nyckelpersoner, händelser och aktörer som kantar denna relativt komplexa konflikt. Det finns avsaknad av tydligt presenterade och beskrivna önskade slutmål med konflikten, framför allt från rysk sida. Konflikten har kantats av större medial uppvaktning med olika egna agendor eller avsikter vilket bidrar till både förståelse och förvirring över vad som har hänt. I och med att grannländer och väst har kunnat ta till sig händelser dagsaktuellt i konflikten har det senast skrivna och sagda om situationen i Ukraina mycket sällan legat till grund med 100 procents säkerhet. Det kan ha varit en bidragande faktor till fortsatt engagemang att följa konflikten under hela konfliktens tid men också förvirringen kring konflikten. Den är dock inte ”avklarad” och den är inte löst vilket också medför tankar kring vad det är egentligen har skett och med vilka egna agendor länder har agerat.

4.2.2 Undersökning av konflikten i Ukraina

- **Maktpåtryckning med militära medel**

- *Nyttjande av överlägsna styrkor*

³⁶ Deadly clashes in east Ukraine ahead of Crimea vote, BBC NEWS, 2014-03-15, <https://www.bbc.com/news/world-europe-26590745> (Hämtad 2019-05-06)

³⁷ United Nations Association of Sweden (Svenska FN-Förbundet), Globalis, *Ukraina*, 2016.09.12 <https://www.globalis.se/Konflikter/Ukraina>, (Hämtad 2019-04-04)

³⁸ Timothy Thomas, (2015) “Russia’s Military Strategy and Ukraine: Indirect, Asymmetric—and Putin-Led”, *The Journal of Slavic Military Studies*, 28:3, 445-461, DOI: 10.1080/13518046.2015.1061819, s. 446-447

- Styrkebalansen mellan sidorna var aldrig varit jämn. Sett till hela konflikten har Ryssland nyttjat sig av en överväldigande styrka, betydligt större och viktigt att faktorer in är de bättre förmågor ryska enheter har än de ukrainska styrkor. Även om man har förmågan till exempelvis flygunderstöd, och andra förmågor, nyttjas artilleri i stor utsträckning som kompensation för att kunna upprätthålla förnekelsebarhet.³⁹
- *Provokativa truppförflyttningar*
 - I februari 2014 meddelar Ryssland att allt ekonomiskt stöd till Ukraina avbryts tills vidare samt att en större övning involverande 150,000 man ska öva vid en övning nära den ukrainska gränsen. Både styrkor med pansar och stridsflygplan deltar i övningen som genomförs i västra Ryssland.⁴⁰ Förflyttning av delar av förband sker mot övningsområdet som är i närheten av Ukraina vilket är en samling av militära styrkor.
- *Höjd beredskap av trupper*
 - I och med den stora övningen höjs även beredskapen på regementen och trupper i närområdet av ukrainska gränsen.⁴¹
- **Presentation av falsk information om situationen**
 - *Informationsmättnad*
 - Indikatorn för informationsmättnad har inte kunnat identifieras med anledning av att inblicken i Ukrainas möjligheter och kapacitet till hantering av information, specifikt från Ryssland, har varit svår att mäta. En ökning av uttalanden, artiklar och skrivelser om vad som händer och hur Ukraina agerar har identifierats framför allt från rysk sida. Det fyller indikatorn delvis men inte helt och hållet.

³⁹ Gunneriusson Håkan, Dov Bachmann Sascha, "Western Denial and Russian Control", *Polish Political Science Yearbook*, vol. 46 (1) (2017), pp. 9-29, DOI: 10.15804/pps2017101, s. 15

⁴⁰ Utrikespolitiska Institutet, Landguiden, Ukraina, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/ukraina/kalendarium2/2014/> (Hämtad 2019-04-17)

⁴¹ Utrikespolitiska Institutet, Landguiden, Ukraina, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/ukraina/kalendarium2/2014/> (Hämtad 2019-04-17)

- *Presentera alternativa förslag*
 - Rysk ekonomisk union, den Eurasiska ekonomiska unionen (EaEU), presenteras istället för närmande av EU för Ukraina är en stark tendens av presentation av alternativa förslag.⁴²
 - Denna indikator bör också ses ur ett perspektiv som kan ske under konflikten och då är det alternativa förslag som presenteras att Ryssland säger att staten stödjer en delning av Ukraina.⁴³
- *Påtryckningar*
 - Vladimir Putin gör ett offentligt uttalande där han säger att han och att Ryssland inte kommer att tillåta att etniska ryssar tar skada eller far illa i form av förtryck eller liknande, oavsett var i världen de befinner sig.⁴⁴ Detta i direkt koppling till krisen i Ukraina.
- **Påverkan motståndarens beslutfattningsprocess**
 - *Påverkan av nyckelpersoner*
 - Presidenten av Ukraina närmar sig en västerländsk union men efter hårda handelssanktioner bestämmer sig presidenten Viktor Janukovitj för att inte skriva på associeringsavtalet med Europa Unionen och istället söka andra vägar att med ett annat alternativ med att utveckla sin handel i en annan riktning.⁴⁵
 - *Påverkan av kontrollsystem*
 - Ett exempel på kontrollsystem som har angripits av Ryssland för att störa Ukrainas verksamhet var elnätet i december 2015. Upp till 225,000 kunder till leveransen av el blev påverkade. Även om det

⁴² United Nations Association of Sweden (Svenska FN-Förbundet), Globalis, *Ukraina*, 2016-09-12 <https://www.globalis.se/Konflikter/Ukraina>, (Hämtad 2019-04-04)

⁴³ Flores Juan, Ryssland kan stödja delning av Ukraina, *Dagens Nyheter* 2014-02-22, <https://www.dn.se/nyheter/varlden/ryssland-kan-stodja-delning-av-ukraina/> (Hämtad 2019-04-17)

⁴⁴ Lally Kathy, Englund Will, "Putin says he reserves right to protect Russians in Ukraine", *The Washington Post*, 2014-03-04, https://www.washingtonpost.com/world/putin-reserves-the-right-to-use-force-in-ukraine/2014/03/04/92d4ca70-a389-11e3-a5fa-55f0c77bf39c_story.html?utm_term=.19880d130bbd (Hämtad 2019-04-18)

⁴⁵ M. Herszenhorn David, Facing Russian Threat, Ukraine Halts Plans for Deals with E.U., (2013-11-21) *The New York Times* <https://www.nytimes.com/2013/11/22/world/europe/ukraine-refuses-to-free-ex-leader-raising-concerns-over-eu-talks.html> (Hämtad 2019-04-17)

endast tog några timmar tills elen kom tillbaka är det ett av många sätt att påverka och kontrollera ett annat lands kontrollsystem.⁴⁶

- *Kommunicera felaktig bild av konflikten*
 - Det är inte förrän långt senare efter konfliktens eskalering, nästan ett helt år, då Putin bestämmer sig för att berätta sanningen om vad han och Ryssland hade för delaktighet i konflikten i Ukraina. Att han de facto hade skickat ryska styrkor till Krim veckor före annekteringen.⁴⁷

4.3 Analys

Forskningsfrågan som ställdes i början av uppsatsen var följande:

- *Kan spår av Reflexiv Kontroll identifieras i konflikten i Krim från Ryssland mot Ukraina 2014?*

Undersökningen, med analysverktyget som är framtaget med operationaliseringen, stödjer att svaret är *ja* på forskningsfrågan. Men för att svara helt och hållet på frågan och sätta den i en kontext krävs det en viss diskussion och utveckling av svaret.

I den första delen av undersökningen med den första huvudkomponenten ligger fokus på maktpåtryckningar med militära medel. Alla indikatorer uppfylls med minst ett tydlig och reellt exempel där Ryssland nyttjar militära medel för att på ett eller annat sätt skapa en känsla av oro i Ukraina. Den första indikatorn är kanske den mest självklara men det kan betyda att det är den lättaste att förbise. Procentuellt är de delar av Rysslands krigsmakt som har aktiverats kopplat till konflikten inte en stor del medan i förhållande till Ukrainas styrkor är det en betydligt starkare motståndare. Det uppfyller således indikatorn samtidigt som handlingen döljs i relation till Rysslands fulla potential, vad gäller militär styrka. Värt att ha i åtanke just för denna indikator är att delar av rysk krigsmakt nyttjades ej för att kunna upprätthålla förnekelsebarhet men kompenseras med andra mer aktiva förband. Den andra och tredje indikatorn är snarlika men fyller funktionen att distinktioner hur pass aktiv och aggressiv staten Ryssland är med sina styrkor. En förhöjd beredskap innebär inte det samma

⁴⁶ William A. Mogel, "The Green and the Black; the Domino Effect", *37 Energy Law Journal*, pp. 429-443, (2016), ss. 433-435;

U.S. Department of Homeland Security, Cybersecurity and Infrastructure Security Agency (CISA), 2018-08-23, <https://ics-cert.us-cert.gov/alerts/IR-ALERT-H-16-056-01> (Hämtad 2019-04-17)

⁴⁷ Shuster Simon, "Putin's Confessions on Crimea Expose Kremlin Media", *Time*, 2015-03-20, <http://time.com/3752827/putin-media-kremlin-crimea-ukraine/> (Hämtad 2019-04-18)

som att de facto påbörja en stora militär övning. Således kan en signal till omvärlden och framför allt Ukraina skickas genom både höjd beredskap och en stor övning för militära styrkor i närområdet.

Presentation av falsk information är den av de absolut mest framträdande delarna i reflexiv kontroll men det är också en av de svåraste att identifiera och utröna. Informationsmättnad som indikator för huvudkomponenten är relativ till ”staternas nivå som är hanterbara” vilket också gör det mycket svårt att hitta och läsa sig till för att hitta mönster i om Ryssland har mättat Ukrainas system för informationshantering eller ej. Huvudkomponenten får dock mer stöd från de andra två indikatorerna där två tydliga alternativa förslag presenteras av Ryssland samt starka påtryckningar från Putin. Både före konfliktens start men också mitt under brinnande konflikt läggs alternativa förslag fram vilket är starka indikatorer för huvudkomponenten.

Nyckelpersoner och kontrollsysteem bör kontrolleras alternativt påverkas om man följer ett flödesschema av reflexiv kontroll. Det görs inte enbart genom att sätta stark press på Ukrainas president men också genom att påverka och bibehålla trycket på nationen med att visa att Ryssland fortfarande har kontroll en tid efter konfliktens start. Nyckelpersonen, presidenten, påverkas redan före starten på konflikten och det genomgående temat i konflikten kantas av återkommande maktprojektion genom att visa för Ukraina att de inte kan försvara sig mot den ryska påverkan. Ett elavbrott i den tid och med den kritik som fanns och riktats mot regeringen försvagar ytterligare ett redan svagt förtroende för regeringen i Ukraina. Båda indikatorerna uppfylls starkt både ur perspektivet med direktriad press på en enskild individ som är nyckelspelare men också ur ett tidsperspektiv där Ryssland visar att de aldrig släppt greppet om Ukraina efter konfliktens start. Den sista indikatorn som bland annat lagts stor vikt vid av alla ovan nämnda teoretiker om teorin är kanske den som har störst effekt och är en stark kvittens på att just denna teori har förklaringskraft i konflikten är den felaktiga bilden av konflikten som kommunicerats ut från Ryssland. Det var inte bara Ukraina som hade svårigheter med att sätta fingret på vad som var sant och vad som var påhittat utan större delen av världen hade svårt att se vem som egentligen var den skyldiga nationen eller staten till konflikten.

Att förneka inblandning i konflikten har varit mycket effektivt ur flera aspekter. Det första är att ingen utomstående har kunnat känna säkerhet i uttalanden som stödjer Ukraina om att Ryssland skulle vara aggressorn i konflikten vilket har fått fler länder och organisationer att

avvakta och bli stationära och reaktiva istället för rörliga och aktiva i allt från sina motåtgärder till hjälpinsatser. Ur den andra aspekten kan man se att Ryssland har köpt sig tid i form av planering men också i att handlingsmöjligheterna för Ukraina har krympt med tiden vilket kan ha lett till att fler alternativa handlingsalternativ har utgått och blivit färre vilket kan ha lett till ett mer linjärt handlingsmönster, vilket i sin tur åter igen ligger i linje med reflexiv kontroll. Den tredje aspekten utifrån denna huvudindikator är att när väl Ryssland erkänner inblandning i konflikten och att det var förplanerat inser inte bara Ukraina utan även omvärlden att de blivit bedragna och lurade. Ukraina ur den aspekten att de inser att de har gått in i en konflikt med Ryssland som, i och med att de erkände inblandning, nu kan fortsätta att vara en del av och fortsätta med truppförflyttningar och åtgärder i. Omvärlden har också fått sig en omgång av vilseledning där allt de har gjort egentligen inte har haft något stöd eftersom en mycket avvaktande roll har intagits till konflikten.

5. Avslutning

5.1 Resultatdiskussion

I analysen presenteras en bild av hur indikatorer av teorin reflexiv kontroll uppfylls i, fallet konflikten i Ukraina 2014. Alla utom en indikator uppfylls och det pekar starkt på att reflexiv kontroll fyller en viktig plats i beskrivning och till del förståelse av modern rysk krigföring. Ovan, vid presentation av tidigare forskning, påvisas att hybridkrigföringens indikatorer inte har lika tydlig överensstämmelse. Utifrån detta arbetets analysverktyg fylls åtta av nio indikatorer med konkreta fakta om konflikten och Rysslands agerande. Även om indikatorer har identifierats och har koppling till konflikten bör det nämnas att dessa indikatorer har uppfyllts till olika grad. Ett ännu större urval av empiri och beskrivning av konflikten och mer insikt i rysk krigföring hade kunnat bidra ytterligare till analysen.

Det finns en chans att om samma arbete hade gjorts på enbart ryskt material under perioden då konflikten var pågående, före annekteringen, hade kommit fram till en slutsats som hade skiljt sig. Detta med anledning av att media och rapporterna skiljer sig mycket i vad de har valt att presentera om konflikten på den ryska sidan och detta har bidragit till en del förvirring och en till del skev uppfattning av hela konflikten.

Syftet med detta arbete har i grunden varit att undersöka om det finns indikatorer på att reflexiv kontroll har nyttjats i den ryska krigföringen i konflikten på Krim i Ukraina. Med hjälp av analysverktyget som är framtaget och skapat utefter det presenterade teoretiska ramverket. Resultatet är ett ja på den ställda forskningsfrågan vilket i sin tur kan bidra till diskussionen om hur man kan beskriva samtida rysk krigföring. Det bör också nämnas att staten Ryssland och dess krigföringssätt inte ska ses som en maskin som inte anpassar sig efter hybridkrigföringens handlingsmönster utan snarare bevis på att staten anpassar sig och förändras med tiden.

5.2 Vidare forskning och relevans för yrkesutövning som officer

Vidare forskning om detta bör göras efter resultatet av detta arbete. Detta arbete har i grunden en beskrivande karaktär av konflikten där teorin beskrivs och förklaras samt fallet. Utifrån ett tidsperspektiv eller och omläggning av rysk krigföring kan inte göras eftersom för att göra det bör minst två fall analyseras. Ett förslag på detta är att jämföra konflikten i Ukraina med konflikten i Georgien 2008 som har liknade karakteristiska drag. Det involverar Ryssland och en tidigare sovjetstat. Det är i tiden inte så långt mellan konflikterna samt att det

handlar om en provins som ligger nära geografiskt till Ryssland. Det kan finnas ett stort intresse att göra likande analys av teorin kopplat mot västerländska stater. Exempelvis på Sverige som stat och jämföra signaler från Ryssland alternativt NATO länder eller andra forna sovjetstater. Ytterligare forskning kan också göras inom det teoriutvecklande spåret. Att ur ett västerländskt perspektiv skapa en teori som kan stödja teorier om hybridkrigföring och svårdefinierade konflikter och krig. Teorin reflexiv kontroll idag ligger i skuggan av hybridkrigföring men detta arbete belyser att teorin reflexiv kontroll kan ha en betydande roll i beskrivning av Rysslands agerande.

Vad gäller den svenska officerskåren och relevansen av det bidrag detta arbete ger finns en del tankar att lyfta fram. I det ovan beskrivna arbetet läggs en stor vikt vid att det redan finns teorier och sätt att förstå ryskt agerande i konflikter. Det ges ett bredare perspektiv på hur staten Ryssland går till väga i sin krigföring. Arbetets bidrag med ytterligare ett sätt att beskriva ryskt agerande kan ge en bredare förståelse för varje enskild individ om staten Ryssland samtidigt som det kan bidra till en ytterligare och bredare förståelse för generell krigföring. Då genom att ha med sig insikten om att det finns mer än en enskild och populistisk förklaring till ett fenomen. Det finns en positiv faktor med att arbetet som lyfter upp en annan teori än hybridkrigföring. Nämligen att oavsett vart man vänder sig så inser man att precis på samma sätt som vi i Sverige försöker beskriva och förklara handlingar så finns det samma tankebanor i andra länder och nationer. Detta beskrivs tydligt i kapitlet med det teoretiska ramverket där de bidragande forskarna har en egen officersutbildning i en annan stat med sig i sitt liv. Det betyder inte att alla officerare ska bli teoretiker men det stimulerar en tanke att det någonstans finns ett behov att som officer även kunna förstå och ge egna bidrag till teorier inom det krigsvetenskapliga ämnet.

5.3 Sammanfattning

Arbetet har sin utgångspunkt i att analysera det stora intresset av en annektering av Krim som inte accepteras av omvärlden. Studien beskriver att det finns fler försök bland annat genom teorin hybridkrigföring att förklara händelsen. Ryska uttalanden motsäger den teorin genom att göra gällande att den teorin är ett västerländskt påhitt och att Ryssland inte sysslar med sådan krigföring utan att det är väst som gör det. Det skapar bakgrunden till att istället ta en rysk teori, reflexiv kontroll, och sätta denna teori mot ett fall som involverar Ryssland. Fallet blir således Ukraina som har fått stor medial uppmärksamhet och är tidsrelevant till både svåra konflikter till att definiera ryska aggressioner.

Forskningsöversikten behandlar både förståelse för den valda teorin för arbetet men också en ytterligare teori som har är en vanligt förekommande teori som till del använts för att både förstå och beskriva modern rysk krigföring, hybridkrigföring. Syftet med uppsatsen blir att undersöka om indikatorer av teorin återfinns i konflikten. Samt att utifrån forskningsöversikten och syftet konkretiseras en forskningsfråga för arbetet. Det är att leta efter spår av teorin utifrån analysverktyget i konflikten i Ukraina.

Därefter presenteras ett teoretiskt ramverk där fyra större bidrag till teorin beskrivs. Dessa bidrag har stark koppling ur en krigsvetenskaplig synvinkel då bidragen är av både krigsvetenskapliga forskare och officerare. I metodkapitlet presenteras att en kvalitativ fallstudie av fallet, konflikten i Ukraina 2014, är ett lämpligt sätt att försöka beskriva rysk krigföring utifrån teorin reflexiv kontroll. Det avslutas med en operationalisering där ett analysverktyg presenteras. Detta analysverktyg är ett sätt att sammanfatta samtliga forskares bidrag till teorin i en modell för uppsatsens analys. Både dess styrkor och svagheter med motivering till varför analysverktyget ser ut som det gör.

Därefter presenteras först en övergripande sammanfattning av konfliktens händelseförlopp samt att analysverktyget sätts in och empirin kopplas till analysverktygets indikatorer. Efter det görs en analys där empirin bearbetas och beskrivs i sin kontext samt hur och varför empirin är relevant till indikatorerna. Syftet med arbetet vara att undersöka om det fanns spår av indikatorerna för reflexiv kontroll i den ryska krigföringen i konflikten i Ukraina. Forskningsfrågan för arbetet besvaras och åtta av nio indikatorer hämtade ur teorin identifieras och återfinns i konflikten vilket är en stark indikation på att Ryssland har implementerat reflexiv kontroll i sitt agerande och handlande i konflikten.

Slutligen avslutas arbetet med ett kapitel som återkopplar arbetet till problemformuleringen, syftet och forskningsfrågan genom en resultatdiskussion. Där diskuteras resultatet av analysen samt att en diskussion om vidare forskning förs och arbetets relevans till yrkesutövningen som officer. Arbetet avslutas med en sammanfattning och litteraturförteckning.

6. Litteratur och referensförteckning

Internethemsidor:

- "Backing Ukraine's territorial integrity, UN Assembly declares Crimea referendum invalid", *UN News*, <https://news.un.org/en/story/2014/03/464812-backing-ukraines-territorial-integrity-un-assembly-declares-crimea-referendum#.UzgPNqLRUdw> (Hämtad 2019-03-13)
- Flores Juan, Ryssland kan stödja delning av Ukraina, *Dagens Nyheter* 2014-02-22, <https://www.dn.se/nyheter/varlden/ryssland-kan-stodja-delning-av-ukraina/> (Hämtad 2019-04-17)
- Lally Kathy, Englund Will, "Putin says he reserves right to protect Russians in Ukraine", *The Washington Post*, 2014-03-04, https://www.washingtonpost.com/world/putin-reserves-the-right-to-use-force-in-ukraine/2014/03/04/92d4ca70-a389-11e3-a5fa-55f0c77bf39c_story.html?utm_term=.19880d130bbd (Hämtad 2019-04-18)
- M. Herszenhorn David, Facing Russian Threat, Ukraine Halts Plans for Deals with E.U., (2013-11-21) *The New York Times* <https://www.nytimes.com/2013/11/22/world/europe/ukraine-refuses-to-free-ex-leader-raising-concerns-over-eu-talks.html> (Hämtad 2019-04-17)
- Shuster Simon, "Putin's Confessions on Crimea Expose Kremlin Media", *Time*, 2015-03-20, <http://time.com/3752827/putin-media-kremlin-crimea-ukraine/> (Hämtad 2019-04-18)
- United Nations Association of Sweden (Svenska FN-Förbundet), Globalis, *Ukraina*, 2016.09.12 <https://www.globalis.se/Konflikter/Ukraina>, (Hämtad 2019-04-04)
- Utrikespolitiska Institutet, Landguiden, Ukraina, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/ukraina/kalendarium2/2014/> (Hämtad 2019-04-17)
- U.S. Department of Homeland Security, Cybersecurity and Infrastructure Security Agency (CISA), 2018-08-23, <https://ics-cert.us-cert.gov/alerts/IR-ALERT-H-16-056-01> (Hämtad 2019-04-17)
- William A. Mogel, "The Green and the Black; the Domino Effect", *37 Energy Law Journal*, pp. 429-443, (2016)
- Deadly clashes in east Ukraine ahead of Crimea vote, *BBC NEWS*, 2014-03-15, <https://www.bbc.com/news/world-europe-26590745> (Hämtad 2019-05-06)

Artiklar och böcker:

- Esaiasson Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson Henrik, Towns Ann och Wängnerud Lena, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, femte upplagan, Wolters Kluwer, Stockholm, 2017
- Furustig Hans, *Vilseledning och påverkan genom Reflexiv Control*, Rapport/Försvarets Forskningsanstalt, Stockholm: Försvarets Forskningsanstalt, 1994
- Gunneriusson Håkan, Dov Bachmann Sascha, "Western Denial and Russian Control", *Polish Political Science Yearbook*, vol. 46 (1) (2017), pp. 9-29, DOI: 10.15804/ppsy2017101
- Hoffman Frank, *Conflict in the XXI st Century: The Rise of the Hybrid War*, Virginia, 2007
- Ionov, M. D. "On Reflexive Control of the Enemy in Combat, *Military Thought*" (January 1995), pp.46. Citerad i Thomas Timothy, (2004) "Russia's Reflexive Control Theory and the Military", *The Journal of Slavic Military Studies*, 17:2, 237-256, DOI: 10.1080/13518040490450529
- Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, Malmö, Liber, 2003
- Kasapogul Can, *Russias Renewed Military Thinking: Non-Linear Warfare and Reflexive Control*, NATO Research Paper, Rom; November 2015, Research Division NATO Defense College, Nr 121
- Keştutis, Kilinskas, Hybrid Warfare: an Orientating or Misleading Concept in Analysing Russia's Military Actions in Ukraine?, *Lithuanian Annual Strategic Review*, vol. 14; nr. 1, 2015, 139-158, DOI: 10.1515/lasr-2016-0006
- Nilsson Niklas, "Russian Hybrid Tactics in Georgia", *Silk Road Paper*, Litauen, Central Asia-Caucasus Institute and Silk Road Studies Program, 2018
- Suzen, Hasan, "The Rise of Political Warfare: Russian New Way of War against the West and the Western Counteractions", *Otoritas: Jurnal Ilmu Pemerintahan*, 8 (2), 2018, DOI: <https://doi.org/10.26618/ojip.v8i2.1314>

- Timothy Thomas, (2016) “The Evolution of Russian Military Thought: Integrating Hybrid, New-Generation, and New-Type Thinking”, *The Journal of Slavic Military Studies*, 29:4, 554-575, DOI: 10.1080/13518046.2016.1232541
- Thomas Timothy, (2004) “Russia's Reflexive Control Theory and the Military”, *The Journal of Slavic Military Studies*, 17:2, 237-256, DOI: 10.1080/13518040490450529
- Timothy Thomas, (2015) “Russia's Military Strategy and Ukraine: Indirect, Asymmetric—and Putin-Led”, *The Journal of Slavic Military Studies*, 28:3, 445-461, DOI: 10.1080/13518046.2015.1061819